

# KORKUSUZ ABDAL VE İKİ MANZUMESİ

Bahattin KAHRAMAN

## Giriş

Ahmed Yesevî (ö.563/1167) geleneğinden hareketle gelişip serpilen Türk tasavvuf akımları içerisinde yer alan Heterodoks karakterli topluluklardan<sup>1</sup> biri de Anadolu Abdalları (Abdâlân-ı Rûm)'dir. Bu yazıya konu olan Korkusuz Abdal da bu zümre içinde yetişmiş şairlerdendir. Bu noktada şairi daha yakından tanıyabilmek amacıyla Abdallar zümresinden biraz söz etmek faydalı olacaktır.

"Bedel" in çokluğu olan "abdal" kelimesinin aslı "ebdal" dir. Yazılı kaynaklarda miladî IX. yüzyıldan itibaren görülen kelime, daha sonra teklik anlamıyla kullanılmıştır. Türk edebiyatında, XII.-XIV. yüzyıllarda "derviş", XV. yüzyılda "mezcup, mecnun, divane", XVI. yüzyılda "kalenderlere benzeyen serseri derviş" anlamlarıyla söz konusu edilmiş, XVII. yüzyılda da sıkça kullanılmış, XVIII. yüzyıldan sonra ise tedricen önemini kaybetmiştir<sup>2</sup>. Abdal'ın terim anlamı ise, tasavvuf felsefesine bağlı olarak "**Ricâlü'l-Gayb**" nazariyesine dayandırılmaktadır. Buna göre, "*Allah, dünyanın manevî nizamının muhafazasına halkın bilmediği bir takım sevgili kullarını memur etmiştir. Herkesçe meşgul oldukları için kendilerine Ricâlü'l-Gayb denilen bu adamlar arasında muntazam bir mertebeler silsilesi vardır. Mertebelerin en yüksek derecesinde Kutbu'l-aktâb bulunur, ondan sonra sırasıyla iki imam, evtâd, efrâd abdal gelir, onun altında da muhtelif silsileler bulunur. Mertebeler aşağıya doğru indikçe ona mensup olanların sayıları çoğalır. Yukarı mertebelikler kendilerinin aşağısındaki mertebelere mensup olanları bilirler, fakat aşağıdakiler yukarıdakileri bilmezler. Herhangi bir silsilede bir yer boş kalsa, onu takip eden mertebeye mensup biri oraya yükseltir ve teselsül son mertebeye kadar gider. Bunların hepsi muayyen sahalara memurdurlar*"<sup>3</sup>. Keza bu konuyla ilgili olarak Sarı Abdullah Efendi (ö. 1071/1660-61)'nin ifadeleri de şöyledir: "*Abdal: sulehadan bir kavimdir ki dünya anlardan bir an hâlî olmaz. Kaçan anlardan birisi intikâl eylese yerine birisi*

<sup>1</sup> Bk. Ahmet Yaşar Ocak, *Türk Sufiliğine Bakışlar*, İstanbul, 1996(2. baskı); *Babâiler İsyânı-Aleviliğin Tarihsel Altyapısı Yahut Anadolu'da İslâm-Türk Heterodoksisinin Teşekkülü*, İstanbul, 1996; *Osmanlı Toplumunda Zındıklar ve Mülhidler (15.-17. Yüzyıllar)*, İstanbul, 1998.

<sup>2</sup> Fuad Köprülü, "Abdal", *Edebiyat Araştırmaları* 2, İstanbul, 1989, s. 370-371 (Abdallar konusunda yazılmış en kapsamlı araştırma olarak literatüre geçen bu makale ilk defa, *Türk Halk Edebiyatı Ansiklopedisi*, İstanbul, 1935, Sayı: 1, s. 23-56'da neşredilmiş, kendinden sonra yapılan araştırmalara kaynaklık etmiştir).

<sup>3</sup> Fuad Köprülü, *agm.*, s. 363-364.

*dahi nasb olunup ana bedel olur. Büdelâ, ricâlullahtan yedi nefer ricâldir ki bâtin-larıyla Allah'a nasihat ve mev'izeleriyle ıslâh-ı müslimîne müteveccihler olup halkı Hakk'a dâvet ederler"*<sup>4</sup>. "*Ruhlarını nefislerinin, manevî varlıklarını maddî varlıklarının yerine bedel ettikleri için bu adla anıldıkları*" şeklindeki sözler de<sup>5</sup> yine Abdallar için söylenmiştir.

Başka bir rivayete göre ise, İslâmiyetin doğuş ylarında bu adla anılan bir topluluk mevcuttur. Buradan hareketle hadis literatürüne birçok hadis de girmiştir. Taberânî, ibn Asâkir, Beyhâkî, Deylemî, Ebu Nuaym gibi muhaddisler yanında genellikle mutasavvıflarca nakledilen bu hadislerin çoğunun uydurma olduğu ileri sürülmüştür. Özellikle de ibn Teymiye, ibn Salah ve Sehâvî gibi bilginlerin tenkidine uğrayan söz konusu hadislerden ancak birkaçı sahih hadisler kategorisi içerisine konulmuştur. İşte bu birkaç sahih hadis dolayısıyladır ki Abdallar, yukarıdaki özellikleriyle, İslâm bilginleri tarafından kabul edilmişlerdir<sup>6</sup>.

Anadolu başta olmak üzere Azerbaycan, İran, Türkistan, Afganistan ve Çin Türkistanı gibi Türk coğrafyasının çeşitli bölgelerinde<sup>7</sup> sosyal hayatın renkli toplulukları arasında yer alan Abdallar'ın, zamanla birtakım değişikliklere uğradıkları ve nihayet XV. yüzyıldan itibaren bir kurum olarak ortaya çıkan Bektaşîliğin içine yerleştikleri de bilinmektedir.

Eski kaynaklarda Abdallar'ın kendilerine has olan hayat tarzları, giyim-kuşamları, saç ve sakal biçimleri çeşitli tasvirlerle ortaya konulmuştur. Bunlardan biri (929/1522) de yazılan Vâhidî'ye ait Hâce-i Cihân ve Netice-i Cân (Tevâ'if-i Aşere, Kitâb-ı Tevâ'if-i Aşere, Menâkıb-ı Hâce-i Cihân) adlı eserdir<sup>8</sup>. On bölümden oluşan bu önemli eserin müstakil bir bölümü Abdallar'a ayrılmıştır. Başları açık, ayakları yalın, üzerlerinde tennureler, omuzlarında Ebu Müslim nacağı, boyunlarında birer şuâî çomak vs. şeklinde tasvir edilen Abdal tipi, bu eserde şöyle anlatılmaktadır: "*Günlerden bir gün nâgâh be-kudret-i âlem-pehâh Rûm Abdâlları kan hayrân ve yâl ü bâlleri üryân çerâg-ı şeddeyle dâire-i kudûmların döge döge ve boynuzların çala çala hezâr hûy u hây ile ve âh u vây ile başları kabak ve yalın ayak ve tenleri çıplak birer tennureleri var. Ancak üzürlerinde birer yünden örülmüş kuşak, omuzlarında birer Ebü'l-Müslimî nacak ve boyunlarında birer şuâî çomak ve bellerinde*

<sup>4</sup> Ahmet Talât Onay, *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar*, Ankara, 1992, s. 2 (Haz.: Cemal Kurnaz).

<sup>5</sup> *Türk Dili ve Edebiyatı Ansk.* "Abdal" mad., C. 1, s. 7.

<sup>6</sup> Fuad Köprülü, *agm.*, s. 364; *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansk.* "Abdal" Mad., C. 1, s. 59.

<sup>7</sup> Bk. F. Köprülü, *agm.*, s. 400, 402, 403, 407.

<sup>8</sup> Türk tasavvuf tarihi ve kültürü bakımından son derece önemli bilgiler içeren bu eser, şu bölümlerden oluşmaktadır.

- |                       |                       |                           |
|-----------------------|-----------------------|---------------------------|
| 1) Tâife-i Kalenderî  | 2) Tâife-i Abdâlân    | 3) Tâife-i Haydariyân     |
| 4) Tâife-i Câmîyân    | 5) Tâife-i Bektaşîyân | 6) Tâife-i Şemsi Tebrizân |
| 7) Tâife-i Mevlevîyân | 8) Tâife-i Edhemîyân  | 9) Tâife-i Âlimân         |
| 10) Tâife-i Süfiyân.  |                       |                           |

Günay Kut (Alpay), "British Museum'daki Bazı Önemli Türkçe Yazmalar ve Tavaif-i Aşere'den Tâife-i Bektaşîyân", *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten* (1971), s. 209-246.

*ikişer cür'adân birinde kâv-ı çakmak ve birinde gubâr-ı muhakkak ve bir yanlarında Abdâlîn sarı kaşık şöyle ki bir şorbayla toldursa toyar ana ışık ve her kaşık cenbinde asılı birer âşık ve birer yanlarında keşkül kuşaklarında sarkık ve bedenleri pul pul âteşîler idüğüne anlar tanık ve kiminüñ sinesinde nakş-ı şekli zülfikâr ve kimisinüñ sînesinde nakş-ı nâm-ı Haydar-ı Kerrâr ve kimisinüñ bazusunda hey'et-i mâr ve cümlesinüñ şakaklarında döğündürven lâle-vâr görenler dirler ki hâzâ alâmetün-nâr pes bu cumhûr-ı pür-sürûr bu tumturakla ve bu butrak-ı çomagla Hâce-i Cihânuñ hânegâhına müteveccih oldılar<sup>9</sup>.*

Böyle bir tip ve karakter özelliği Abdallar zümresinin yüzyıllar içerisinde Anadolu sosyal hayatında kendilerine bir yer edindikleri, Köprülü'nün tespit ettiği otuz adet "abdal" adı taşıyan köyden<sup>10</sup> daha iyi anlaşılmaktadır. Şüphesiz bu yerleşimlerden bir kısmı şairlerin isimlerini taşımaktadır. Türk tasavvuf/tekke edebiyatı dairesi içerisinde değerlendirilen Abdal unvanlı şairlerin, tam olarak tespit edildiklerini söylemek mümkün değildir. Ancak, yazılı kaynaklarımız incelendikçe yeni sîmaların ortaya çıkabileceği de gözden ırak tutulmamaktadır. Günümüze kadar yapılan araştırmalar sonucunda adları belirlenen, eserleri tespit edilen şairler<sup>11</sup> bile, Abdallar'ın Bektaşî şairler içinde ayrı bir çevre oluşturduklarını ortaya koymaktadır. Bazılarının adları şöyledir: Abdal Musa (XIV. yy.), Miskin Abdal (15.-16. yy.), Yeşil Abdal (XVI. yy.), Kumral Abdal (Osman Bey devri), Abdal Murad (Orhan Bey devri), Kaygusuz Abdal (ö. 1444), Seher Abdal (XVI. yy.), Koyun Abdal (XVI. yy.), Muhyeddin Abdal (XVI. yy.), Abdal Mehmed (II. Murat devri), Pir Sultan Abdal (XVI. yy.) Sâdık Abdal (XVI. yy.), Kazak Abdal (XVII. yy.).

### **Korkusuz Abdal:**

Korkusuz Abdal'a ait herhangi bir bilgi ve belgeye rastlanamamıştır<sup>12</sup>. Onu bize tanıtan yegâne belge, tesadüfen elimize geçen iki adet manzumesidir. Ancak bun-

<sup>9</sup> Şaban Çetin, *Abdâlân-ı Rûm*, Selçuk Üniv. Fn-Ed. Fak. Tarih Bölümü, Konya-1986 (Bitirme tezi). [Bu çalışma, eserin yalnız Abdâlân-ı Rûm kısmı ile sınırlı olup Antalya Tekelioğlu Kütüphanesi'nde kayıtlı nüsha esas alınmak ve Selçuk Üniv.Fen-Ed. Fak. Ktp'ndeki nüshadan da faydalanmak suretiyle meydana getirilmiştir.]

<sup>10</sup> F. Köprülü, *agm.*, s. 399-400.

<sup>11</sup> Bu konudaki araştırmalara bir-iki örnek: F. Köprülü, "Abdal Musa", *Edebiyat Araştırmaları* 2, İst., 1989, s. 419-428 (Bu Makale, *Türk Halk Edebiyatı Ansiklopedisi*, İst., 1935, Sayı: 1, s. 60-64'de eksik olarak yayımlanmış, daha sonra Orhan Köprülü tarafından tamamlanmıştır. Bk. *Türk Kültürü*, Şubat 1973, Sayı: 124, s. 198-207); Sadeddin Nüzhet Ergun, *Bektaşî Şairleri ve Nefesleri*, İst., 1944; Orhan Ural, *Pir Sultan Abdal*, Ankara, 1982; Abdurrahman Güzel, *Kaygusuz Abdal*, Ankara, 1981; Kaygusuz Abdal, *Dilgüşâ*, Ankara, 1987; "Tekke Şiiri", *Türk Dili Türk Şiiri Özel Sayısı III (Halk Şiiri)*, Sayı: 445-450 (Ocak-Haziran 1989, s. 251; Maârife Hacıyeva-Şahin Köktürk, "Miskin Abdal", *Milli Folklor*, Bahar 37 (1998), s. 85; Şükrü Elçin, "Yeşil Abdal ve Karaca Oğlan Üzerinde Notlar", *Prof. Dr. Umay Günay Armağanı*, Ankara, 1996, s. 10.

<sup>12</sup> Konuyla alakalı olarak gözden geçirilen bazı eserler: Sadeddin Nüzhet Ergun, *age*; Kemal Samancıgil, *Alevî Şairleri Antolojisi*, İstanbul, 1946; Abdülbaki Gölpınarlı, *Alevî-Bektaşî Nefesleri*, İstanbul, 1963; Vasfi Mahir Kocatürk, *Tekke Şiiri Antolojisi*, Ankara, 1968; Cahit Öztelli, *Pir Sultan'ın Dostları*, İstanbul, tarihsiz (2. baskı); *Bektaşî Gülleri-Alevî-Bektaşî Şairleri Antolojisi*, Milliyet Yay. (tarihsiz); Turgut Koca, *Bektaşî Nefesleri ve Şairleri* (13. Yüzyıldan 20. Yüzyıla Kadar), İstanbul, 1990.

larda da hayatının bir yönünü aydınlatacak bilgiler bulunmamaktadır. Dolayısıyla, şairin nerede ve ne zaman yaşadığı, ailesi, kimlerle münasebet kurduğu vb. konuları karanlıkta kalmaktadır. Eldeki eserlerinden sadece Abdallar zümresine mensup bir Bektaşî olduğu öğrenilebilmektedir. Bunun dışında bir de karakteri hakkında ip uçları yakalanabilmektedir ki bunlar da esasen bütün Abdallar'da gözlenen özelliklerdir. İçinde yetiştiği çevrenin temel hususiyetlerini iyi temsil ettiği görülen şair, mahlasından da anlaşılacağı üzere, korkusuz, hatta pervasızdır. Dünya malına önem vermeyen, gezmeyi, eğlenceyi, yeme-içmeyi seven biridir. Taâmiyye'sinde yer alan şu dizeler, onu az çok tanıtmaktadır.

Abdallarun sırdan tolu  
Torlakların üryân kumu  
Görmez nedür cennet tamu  
Yâ Hâcî Bekdaş-ı Veli

Abdallaruz torlaklaruz  
Her bulduğumuz haklaruz  
Esrârımız pek saklaruz  
Yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî

Bunun dışında hangi yüzyıl şairi olduğu da kesin olarak belirlenememiştir. Ancak, manzumelerin kayıtlı olduğu *Kâşif Divanı* nüshasının 1134/1721 yılında istinsah edilmesi ile manzumelerin dil ve üslûp özellikleri dikkate alındığında en azından 17. yüzyıl içinde yaşadığını, tahminî olarak söylemek mümkün görünmektedir.

### Manzumeleri

Korkusuz Abdal'ın elimizde iki manzumesi bulunmaktadır. Bu manzumeler, el yazması bir *Kâşif Divanı* nüshasının son kısmında 128b-130a yaprakları arasında kayıtlıdır. Manisa-Kula Müftülüğü bünyesinde oluşturulan eski harfli yazma ve basma eserlerin yer aldığı küçük çaplı mütevazı bir kitaplıkta<sup>13</sup> kayıtsız olarak duran bu nüsha, nestalik ile kaleme alınmıştır. 105 b'deki istinsah kaydından anlaşılacağına göre, Devlet Hânü'l-Lahorî tarafından 1134/1721'de yazılmıştır ve tamamı 144 yapraktır. Son kısmında Korkusuz Abdal'ın yanında Derviş Pîrî gibi başka Bektaşî şairlere ait şiirler de yer almaktadır.

Her iki manzume de Abdallar'la ilgilidir. Bu itibarla eldeki metinlerin, Anadolu tasavvuf kültürü için birinci elden vesika özelliği taşıdıkları söylenebilir.

<sup>13</sup> Adı geçen bu kütüphanenin kitap varlığı fazla değildir. Bununla birlikte, kitapların Kula ve çevresinden toplanmış olması, ona ayrı bir değer yüklemektedir. Yakın bir geçmişte kurum yetkilileri, vatandaşların elindeki yazma ve basma kitapları peyderpey toplayarak bu mütevazı kitaplığı teşkil etmişlerdir. Toplanan kitapların bir kısmı Diyanet İşleri Başkanlığı'nın talimatıyla Ankara'da kurulu bulunan Diyanet eski eserler kütüphanesine gönderilmiştir. Kütüphane, henüz elden geçirilmemiştir.

### Taâmiyye

Belirtilen nüshanın 128b-129a yapraklarında kayıtlı bulunan ilk manzume, adından da anlaşıldığı gibi bir "taâmiyye" olup "*Kaside-i Taâmiyye-i Abdâliyye-i Bektaşîyye Be İbâret-i Korkusuz Abdâl*" başlığı altında yazılmıştır. Geleneksel tekke şiiri özellikleri taşıyan bu manzume, kayıtlı olduğu nüshada her ne kadar beyit esasına göre yazılmışsa da, hem bir aruz, hem de bir hece ölçüsüne denk düşecek şekilde söylenmiştir. Beyitler hâlinde düşünülürse, Müstefilün Müstefilün Müstefilün Müstefilün aruz kalıbı ve musammat kafiye ile oluşturulmuş bir manzume, eğer dörtlüklerle yazılır ise *8'li hece ölçüsü* ve aBaB, cccB, dddB... şeklindeki kafiye düzeniyle bir halk şiiri ortaya çıkmaktadır. Yazımızın sonuna eklediğimiz bu metin, şiirin edasına bakılarak dörtlükler hâlinde verilmiş olup tamamı 48 dörtlüktür.

Diğer tarikat şairleri gibi Korkusuz Abdal da piri Hacı Bektaş-ı Velî'yi dilinden düşürmemektedir. Ancak bu şiir, iki özelliği dolayısıyla önem kazanmaktadır. Birincisi Abdallıkla ilgili söyleyişleri ki "Abdâla esrarın gerek" diye söze girilmekte ve baştan sona kadar Abdallar'ın bazı özellikleri dile getirilmektedir. Şiirde geçen esrar, hayran, envâr, divane, mestane, didelerin kan mest olması, sinelerin cûş eylemesi, gönülde kinelerin kalmaması, bengilerüz, envâ-ı ihsân isterüz, biz postumuz üzre erüz, sır, torlak, uryân, görmez nedür cennet tamu, kahır-izzet, ruhsat-azîmet, halvet-riyâzet bilmeme vb. kavram ve ifadeler, esasen 'Abdallık'ın terminolojisini yansıttığı gibi, şiirin bütünü de bu zümrenin özellikleri hakkında yeterli bir kanaat oluşturmaktadır.

İkincisi ise Türk yeme-içme ve mutfak kültürü açısından önemlidir.<sup>14</sup> "*Ancak bilürüz lût u pût/eyvallah şeydallâh sükût/teslim-i cânuz lâyemût*" ifadesiyle yeme-içme faslına geçilir ve hayli yiyecek-içecek ismi belli bir sıra dahilinde söz konusu edilir. Gerek muhteva zenginliği ve gerekse bu konudaki gelenek ve görenekler, şiirin ehemmiyetini artırmaktadır. İçeriği hakkında bir fikir vermek amacıyla şu isimler buraya alınmıştır: Mercümek, bakla, nohut, tarhana, katmer, çörek, yağlı börek, biryan kuzu, çevirme, döner, büber, yumurta, koyun yahnisi, oğlak kebabı, soğan tolması, misket elması, yağlı pilav, keşkek, meyveli aşure, paça, za'feranlı tavuk çorbası, oğul balı zerdesi, meyveli harnop zırvası, tutmaç, mahallebi, ekşili pirinç aşısı, lokma, helva, baklava, keten helva, tahniye, Tebrizî, bademli Konya hel-

<sup>14</sup> Türk yeme-içme kültürü ile ilgili şu yayınlar örnek olarak verilebilir: Selma Birer-Zümrüt Nahya, *Geleneksel Türk Mutfağı Bibliyografyası Üzerine Bir Deneme*, Ankara, 1990; *Birinci Milletlerarası Yemek Kongresi (25-30 Eylül 1986)*, Ankara, 1988 (Haz. F. Halıcı); *İkinci Milletlerarası Yemek Kongresi 3-10 Eylül 1988*, Ankara, 1989 (Haz. F. Halıcı); *Üçüncü Milletlerarası Yemek Kongresi (7-12 Eylül 1990)*, (Haz. F. Halıcı); *Dördüncü Milletlerarası Yemek Kongresi (3-6 Eylül 1992)*, (Haz. F. Halıcı); *Türk Halk Kültürü Araştırmaları Türk Mutfağı Özel Sayısı 1990/1*, Ankara, 1990; Hüseyin Namık Orkun, "Millî Türk Yemekleri", *Dergâh Dergisi*, Sayı: 20 (Şubat 1338); Günay Kut, "Türklerde Yeme-İçme Geleneği ve Kaynakları", *Eskimeyen Tatlar; Türk Mutfak Kültürü*, (Haz.: Semahat Arsel), Koç Vakfı, İst., 1996, 38-71. Türkçe-İngilizce; Günay Kut, "İlm-i Hâl Kitaplarında Yeme-İçme ve Gelenek-Görenekle İlgili Malzeme", *V. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi, Gelenecek Görececek İnançlar*, 24-28 Haziran 1996, Ankara.

vası, sellüte, şalgam, badıncan turşusu, emrûd, erik, zerdali, ayva, turunç, çerez, fındık, fıstık unnâb, üzüm.

### Müseddes

Korkusuz Abdal'ın eldeki ikinci manzumesi bir Müseddes olup "*Müseddes-i Melih Be İbâret-i Korkukuz Abdâl*" başlığını taşımaktadır. Dokuz bent tutarındaki bu şiir, aruzun *Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün* kalıbıyla yazılmıştır.

Adı geçen nüshanın 129b-130a varaklarında kayıtlıdır ve diğeri gibi bu da 'Abdallar'ı anlatmaktadır. Günümüz şartlarında anlaşılması oldukça zor olan bir zümreyi, kendilerine has dinî inanç ve felsefeleri, hayata bakış ve psikolojileriyle doğrudan aksettiren bu şiir, pek çok açıdan dikkat çekicidir.

### Sonuç

Bu yazıyla bir tarihî/edebî şahsiyet ve ele geçen eserleri, ilgililerin istifadesine sunulmuş bulunmaktadır. Son yıllarda daha ziyade ideolojik bir bakış ve söylemle tartışma konusu yapılan Alevîlik-Bektaşîlikle uğraşanlar başta olmak üzere, kültür ve edebiyat alanlarıyla ilgilenenlere, bu yazıyla birlikte tanıtılan manzumeler, biraz olsun fayda sağlarsa amaca ulaşılmış olunacaktır. Korkusuz Abdal gibi tarihî kişiliklerin tespiti ve eserlerinin daha yakından tanınmasıyla tartışmaya açık olan benzer problemlerin, çözüme olabildiğince yaklaşacağı düşüncesi, esasen bilim çevrelerinin malumûdur.

### 128b KAŞİDE-İ TA'ÂMİYYE-İ ABDÂLİYYE-İ BEKDAŞİYYE BE-İBÂRET-İ KORKUSUZ ABDÂL

- 1 Abdâla esrârûñ gerek yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî  
Hayrâna envârûñ gerek yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 2 Top top yiyüp dîvâneler hayrân ola mestâneler  
Halvâlar-ıla kaneler yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 3 Kân mest olunca dîdeler cüş eylesün hem sîneler  
Kalmaz gönülde kîneler yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 4 Bengîlerüz hayrânlaruz envâ'-ı ihsân isterüz  
Biz postumuz üzre erüz yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 5 Abdâllarûñ sırdan tolu torlaklarûñ 'üryân kamu  
Görmez nedür cennet tamu yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 6 Abdâllaruz torlaklaruz her bulduğumuz haklaruz  
Esrârımız pek şaklaruz yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 7 Biz kahr u 'izzet bilmezüz ruşat 'azîmet bilmezüz  
Halvet riyâzet bilmezüz yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî

- 8 Ancak bilürüz lût u pût eyva'llâh şeyda'llâh sükût  
Teslîm-i cânuz "lâ yemût" yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 9 Toptolu olsa cür'adân keyf eyese esrâr-ı cân  
Olur idük şâh-ı cihân yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 10 Mercümeği hûr görmezüz bakla nohûd mı şormazuz  
Tarhana olsa yermezüz yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 11 Abdâllara ni'met gerek hâzır müheyyâ bi'emek  
Kadmer çörek yağlı börek yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 12 İster gönül biryân kuzı tennürdan olsa kırmızı  
Ancak yeter idi yüzi yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 13 Çevirmenün bir tadı var kolsun mı hîc bizde karâr  
Elli koyun olsa döner yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 14 Kavruldu aklıkdan ciger kavırmadan gelmez haber  
Katsam aña vâfir büber yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 15 Deryâ gibi güzel şular ağzum şuyı gibi akar  
Tuzlu güzel yumurtalar yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 16 Besli koyunuñ yahnisı erkek kuzunuñ yağlısı  
Gelsün siniler tolısı yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 17 Oğlak kebâbı istenür girse' çine kızsa tenür  
Kırk olsa kimdür uşanur yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 18 Var mı kebâblık elli kaz altmış bülüc seksan horaz  
Hem ma'denos-ıla piyaz yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 19 Hoşdur şoğanuñ tolması kırmızı mumbar bulması  
Tolmışca misket elması yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 20 Çok olsa yaprak şarması tolmuş batıncan yarması  
Bişmiş kebâbuñ karması yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 21 Açdur bular ni'met yetür bilmez 'aceb toymak nedür  
Yağlı pilavdan çok getür yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 22 Keşkek şumaklanmış ola harrîseden meydân tola  
Yağlı lapa gelse n'ola yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 129a 23 Mîveli 'aşûre aşı gelse görürdük cünbişi  
Al gel paça ile başı yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 24 Za'franlı tavuk çorbası oğul balınuñ zerdesi  
Mîveli harnob zırvası yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî

- 25 Köfte şalasıñ tıtmaca nāzik gelür ol yutmaca  
Nārdeng ile yoğurtlıca yā Hācı Bekdaş-ı Velī
- 26 Südli pirinci bal-ıla tatlı muhallebi bile  
Pālūde bādemli ola yā Hācı Bekdaş-ı Velī
- 27 Ekşili pirinc aşına giçsem kaşıkla başına  
Geldi balık kardaşına yā Hācı Bekdaş-ı Velī
- 28 Hoşdur balık çorbası da yağ-ıla kavurması da  
Yenör bütün tolması da yā Hācı Bekdaş-ı Velī
- 29 Yenürdi olsa ekşi aş eylerdi kaşıklar savaş  
Dökme pilava gel tolaş yā Hācı Bekdaş-ı Velī
- 30 Gelse bu demde baklava burma belıgradı bile  
Dible geverne şamşa da yā Hācı Bekdaş-ı Velī
- 31 Yapma babuc ballı o iş loğma ile halvā kemiş  
Zelbiyye şabūniyye diş yā Hācı Bekdaş-ı Velī
- 32 Kanı ketān halvāları tel tel uzatsam anları  
Taħniyye yenmez serserī yā Hācı Bekdaş-ı Velī
- 33 Tebrīziye pöh pöh deyü zevk eylesek olur eyü  
Bādemli helvā Konyalı yā Hācı Bekdaş-ı Velī
- 34 Tatlu yürek yaqdı meded tuzlı irişdir bi-‘aded  
Ekş‘eylesek olmasa şed yā Hācı Bekdaş-ı Velī
- 35 Sellüteler envā-‘ıla turşıları hod kim bile  
Ni‘metler-ile ev tola yā Hācı Bekdaş-ı Velī
- 36 Fincanda limon ekşisi şalgam badıncan turşısı  
Hem üzimün hardallısı yā Hācı Bekdaş-ı Velī
- 37 Hôş-ābı kim şaysun ‘aceb meydānda hāzır olsa hep  
Kaysı üzüm de der-‘akab yā Hācı Bekdaş-ı Velī
- 38 Emrüd erik zerdāliden karpuz kavun şeftālüden  
Vişne kiras elmalıdan yā Hācı Bekdaş-ı Velī
- 39 Ayva turunc-ıla enār biñ batman olsa kim kanar  
İncir ü hurmā tāze var yā Hācı Bekdaş-ı Velī
- 40 Olsa bir enbār da çerez yense yenür idi birez  
Müşkilcedür isterse rez yā Hācı Bekdaş-ı Velī
- 41 Fındıkla fisdık leblebi ‘unnāb üzün bādem gibi  
Köfter şucuk cān matlabı yā Hācı Bekdaş-ı Velī



- 42 Yendi çerezler meyveler gelsün mümessek kahveler  
Şekkerle qarışmış şular yā Hācı Bekdaş-ı Velī
- 43 Bu demde gelsün tāzeler virsün bize āvāzeler  
Gelsün şafālar tāzeler yā Hācı Bekdaş-ı Velī
- 44 Tanbūr u ney olsa rebāb kânūn-ıla açılsa bāb  
Raş eyleseler māhitāb yā Hācı Bekdaş-ı Velī
- 45 Meclis tamāmında kamu pehlūya gelse hūb-rū  
Olmasa hā'il mū be-mū yā Hācı Bekdaş-ı Velī
- 129b 46 Cānānı bulsağ ten tene cānı komazduğ meskene  
Ben yine tutuşdum yine yā Hācı Bekdaş-ı Velī
- 47 Olur mı ol gün kim o şāh ola benümle mihr ü māh  
Senden yanar ey pādişāh yā Hācı Bekdaş-ı Velī
- 48 KORKUSUZ ABDĀL dost-ıla hırkaya girsem post-ıla  
Baksam bu çeşm-i mest-ile yā Hācı Bekdaş-ı Velī

### 129b MÜSEDES-İ MELİH BE-İBĀRET-İ KORKUSUZ ABDĀL

#### I

Kulağ ur cān-ıla diñle ne söyler bu deli Abdāl  
Niyāz itmiş kerem-kānı getürmiş bir velī Abdāl  
Ne dırsin sen bu esrāra kamuda mūncelī Abdāl  
Cihānı ğarķ iden nūra Hudā ğakķı celī Abdāl  
Semāvāt emrine munkād cihānuñ ekmeli Abdāl  
Ta'āla'llāh ne rüşendür Muḥammed Ḥaķ 'Alī Abdāl

#### II

Gice gündüz gelir giçer anı söyler beyān-ile  
Şular dā'im aķar yürür benem ol dir lisān-ile  
Görinmez şanma Ḥaķ vechi şavaşma tercemān-ile  
Tecellī eyledi dilber cihāna cism ü cān-ile  
Görindi şuretā ādem cihānuñ ekmeli Abdāl  
Ta'āla'llāh ne rüşendür Muḥammed Ḥaķ 'Alī Abdāl

#### III

Benümle söyleşür sözün bu ḥalk u emr bünyādı  
Sevişdük cān-ile tende komazuz arada yādı  
Vişāle irdi 'aşıklar bıraķdı āh u feryādı  
İkilik kalmadı gitdi bir oldı mehdi vü hādī  
Getürdi bir kadeḥ vaḥdet cihānuñ ekmeli Abdāl  
Ta'āla'llāh ne rüşendür Muḥammed Ḥaķ 'Alī Abdāl

## IV

Hayâli hoş vişalidür vişâli cāvidānidur  
 Cemâli günden enverdür gözüm gönüm mekânıdur  
 Benüm dilüm degil bu dil anuñ bu tercemānidur  
 Ben anda maḥv ğarḳ oldum dilüm anuñ lisānidur  
 Benümle sözini söyler cihānuñ ekmeli Abdāl  
 Ta'āla'llāh ne rüşendür Muḥammed Hāḳ 'Alī Abdāl

## V

Ol idi ewel ü āḫir yine oldur kamu varlık  
 Olur ğāh nāz-ile ma'sūḳ niyāz-ile gehi 'āşık  
 Bürinür nev-be-nev şüret kamusı şānına lāyık  
 Ne yüzden söylesem medḫin yalan olmaz kamu şādık  
 Özini medḫ ider dā'im cihānuñ ekmeli Abdāl  
 Ta'āla'llāh ne rüşendür Muḥammed Hāḳ 'Alī Abdāl

## VI

130a

Hudādur hep Hudādur hep Muḥammed Muştafādur hep  
 Muḥammed Muştafādur çün ne kılsun arada mezheb  
 Özidür tālib ü rāğib özidür özine matlab  
 Özini ḫāḳ bilüp buldı temāşādur bu söz yā Rab  
 Kānı göz kim görünür uş cihānuñ ekmeli Abdāl  
 Ta'āla'llāh ne rüşendür Muḥammed Hāḳ 'Alī Abdāl

## VII

Ḳul idi gerçi ol tālib irince leyle-i isrā  
 Arardı yirde vü gökde bulam şāyed diyü Mevlā  
 Kaçan ki irdi "ḳavseyñ" bulındı sırr-ı "ev-ednā"  
 Ta'ayyün buldı Hāḳḳ-ıla ol oldı zāt-ı "mā-evḫā"  
 Özini bildi Hudāy-imiş cihānuñ ekmeli Abdāl  
 Ta'āla'llāh ne rüşendür Muḥammed Hāḳ 'Alī Abdāl

## VIII

Özini Hāḳ bilen bildi kitābu'llāhuñ esrārın  
 Vişāle irdi 'uḳbāda dimez kim irişem yarın  
 Temāşā eyledi vechin bulınca gözde envārın  
 Dem-ā-dem seyr ider 'ārif bu yüzden dōst dīdārın  
 Anuñ-çün kim cemālu'llāh cihānuñ ekmeli Abdāl  
 Ta'āla'llāh ne rüşendür Muḥammed Hāḳ 'Alī Abdāl

## IX

Veliler nuṭkını söyler işitgil KORKUSUZ ABDĀL  
Kemālu'llāhı ol ṭālib olasın sen de şāhib-ḥāl  
Bilinmez evliyā 'ilmi oḳımaḳla kitāb aḳvāl  
Ere teslīm olup dā'ım çekersün ḥıdmeti eşgāl  
Bilürsin 'ilm-i ḥāl-ile cihānuñ ekmeli Abdāl  
Ta'āla'llah ne rüşendür Muḥammed Hāḳ 'Alī Abdāl